Marek Groszkowski

Sprawozdanie z odbywających się w INH WNHiS imprez o charakterze naukowym w roku akademickim 2015

Saeculum Christianum : pismo historyczne 23, 346-350

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Saeculum Christianum
t. XXIII (2016), s. 346-350

MAREK GROSZKOWSKI

SPRAWOZDANIE Z ODBYWAJĄCYCH SIĘ W INH WNHIS IMPREZ O CHARAKTERZE NAUKOWYM W ROKU AKADEMICKIM 2015/2016

W dobiegającym końca roku akademickim 2015/2016 w Instytucie Nauk Historycznych WNHiS UKSW odbyło się dużo imprez o charakterze naukowym. Do nich należy zaliczyć: dziewięć konferencji krajowych (w tym trzy studencko-doktoranckie) i jedną międzynarodową, pięć spotkań w ramach studium Res Gestae, czytanie kroniki Anonima zwanego Gallem, pokaz filmu Jakuba Makowskiego pt. „Rycerze Niepodległej", dyskusje o książkach Krzysztofa Wiśniewskiego i Przemysława Urbańczyka, promocja kolejnego numeru czasopisma „Saeculum Christianum", a także działalność studentów podczas ich dwóch dni, które odbywały się na UKSW.

Jako pierwsza w omawianym okresie odbyła się konferencja krajowa pt. „Władza królewska w Rzeczypospolitej w XVI-XVII wieku". Miała ona miejsce 21 października 2015 r. i została zorganizowana przez Katedrę Historii Nowożytnej. Jej celem było ukazanie aspektów związanych z władzą królewską I Rzeczypospolitej. W jej trakcie zostały poruszone ważniejsze zagadnienia związane z faktycznym znaczeniem króla jako osoby i urzędu. Nie zabrakło wśród nich sakralności władzy królewskiej omawianego okresu, którą dokładnie zanalizował mgr Iwo Hryniewicz z Uniwersytetu Warszawskiego. Swoje wystąpienia wygłosiło ogółem dziesięciu prelegentów. Najbardziej znaną postacią wśród nich był autor wielu pozycji naukowych dotyczących staropolskiej sztuki wojennej – profesor Mirosław Nagielski z Uniwersytetu Warszawskiego. Przedstawił on bardzo ciekawy referat dotyczący analizy działalności Jana Kazimierza jako wodza naczelnego sił zbrojnych Rzeczypospolitej w latach walk z powstaniem kozackim Bohdana Chmielnickiego. Ponadto wśród biernych uczestników (było ich w sumie ok. 20) można było spotkać inne uznane w środowisku naukowym osoby, w tym prof. dra hab. Jana Dzięgielewskiego i prof. dra hab. Dariusza Makiłłę.

Tuż po omawianym wydarzeniu (22-23 października) odbyła się konferencja pt. „Kościół, kultura i polityka w Państwie pierwszych Piastów". Została ona zorganizowana przez Katedrę Historii Średniowiecznej we współpracy z Kołem Naukowym Studentów Historii UKSW i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Ciechanowie. Patronat honorowy nad nią objęli m. in. Prymas Polski Arcybiskup Wojciech Polak i Arcybiskup warszawski Kardynał Kazimierz Nycz. Wzięło w niej udział dwudziestu prelegentów, w tym siedemnastu z tytułem co najmniej doktora habilitowanego, a także ok. stu trzydziestu biernych słuchaczy. Problematyka wystąpień dotyczyła zagadnień poświęconych kulturze, kościołowi i polityce w państwie pierwszych Piastów do końca XII w. Ponadto osobny panel był poświęcony

historii Mazowsza w tym okresie. Swoistym otwarciem (poza oficjalnym rozpoczęciem) były wystąpienia: prof. dra hab. Jerzego Strzelczyka pt. „Chrzest Polski – zmiana cywilizacyjna i polityczna i prof. dra hab. Wojciecha Fałkowskiego pt. „Misja chrześcijańskiego władcy".

Swój wkład w organizację imprez naukowych miała również Katedra Historii Starożytnej, gdyż 26 października odbyła się organizowana przez nią konferencja pt. „Imperia śródziemnomorza – czynniki warunkujące ich powstanie, rozwój i upadek". Wzięło w niej udział czternastu prelegentów i ok. stu pięćdziesięciu biernych słuchaczy. Problematyka wystąpień dotyczyła nie tylko wielkich imperiów starożytności, ale tez ich spadkobierców. Swoistym punktem kulminacyjnym były w tym wypadku referaty: dr Kamili Skolimowskiej z UKSW pt. „Unia Europejska jako imperium neośredniowieczne" i także reprezentującego nasz uniwersytet ks. dra hab. Jarosława Babińskiego pt. „Rzym – trwające imperium? Tożsamość Europy wg Remi Brouse'a". Na szczególną uwagę zasługuje tutaj fakt, że podczas tej konferencji swoje referaty mogli wygłosić zarówno studenci, doktoranci, jak i pracownicy naukowi.

Kolejna konferencja krajowa odbyła się 27 listopada i była poświęcona postawie decydentów wspólnot politycznych i kościelnych wobec wolności obywatelskich oraz wyznaniowych mieszkańców we wczesnonowożytnej Europie. Celem konferencji było m. in. ukazanie różnic i podobieństw doświadczeń w tym zakresie I Rzeczypospolitej i innych krajów. Wzięło w niej udział piętnastu prelegentów i ok. trzydziestu biernych uczestników. Świetnym wprowadzeniem w tematykę obrad był referat prof. dra hab. Mariana Ekesa pt. „Między *WOLNOŚCIĄ DO…* a *WOLNOŚCIĄ OD…* czyli o wczesno-nowożytnej sytuacji pojęć". Pewnego rodzaju podsumowaniem natomiast stało się wystąpienie dra hab. Jana Dzięgielewskiego pt. „Czy projekty *procesu Konfederacji Warszawskiej* z przełomu XVI/XVII w. umocniłyby pokój wyznaniowy w Rzeczypospolitej?".

Na liście mających miejsce w Instytucie Nauk Historycznych wydarzeń nie mogło zabraknąć konferencji dotyczącej historii najnowszej. Odbyła się ona 11 marca 2016 r. pt. „Edukacja w warunkach zniewolenia. Polityka oświatowa w PRL". Wzięło w niej udział dwunastu prelegentów i ok. trzydziestu biernych słuchaczy. Temat konferencji sformułowany został w taki sposób, by nie budził żadnych wątpliwości co do uwarunkowań oraz skutków polityki oświatowej PRL. Za niedopuszczalne bowiem – z przyczyn fundamentalnych – organizatorzy uznali ujmowanie rezultatów peerelowskiego eksperymentu przeprowadzanego w dziedzinie edukacji w kategoriach osiągnięć czy sukcesów. Większość prelegentów podkreślała fakt, że architektem ówczesnej polityki oświatowej były komunistyczne władze, które system oświaty wprzęgły w budowę socjalistycznego państwa. Było to unaocznione zwłaszcza w wystąpieniach: dr hab. Sabiny Bober pt. „Indoktrynacja światopoglądowa w oparciu o nauczanie przedmiotów szkolnych" i mgr Karoliny Brzeźniak pt. „Wpływ komunizmu na edukację historyczną w szkole".

Tuż przed wakacjami miała miejsce kolejna konferencja pt. „Jarzmo ligi świetej? – Jan III Sobieski i Rzeczpospolita w latach 1684-1696". Odbyła się 20 czerwca i wzięło w niej udział ośmiu prelegentów, a także sześciu biernych słuchaczy. Celem konferencji było ukazanie postaci i dokonań króla Jana III Sobieskiego w ostatnim okresie jego panowania, który w powszechnej opinii uznaje się za okres upadku autorytetu monarchy i pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej. Wystąpienia zostały podzielone na te dotyczące polityki wewnętrznej i zewnętrznej państwa polsko-litewskiego w tym okresie. W pierwszej grupie punktem kulminacyjnym był referat dra hab. Jarosława Stolickiego z Uniwersytetu Jagiellońskiego pt.

„Czy Sobieski mógł i powinien rozprawić się z opozycją w 1689 r."? W drugiej natomiast – wystąpienie mgra Marcina Markowicza z Uniwersytetu Warszawskiego pt. „Rola polskich załóg w twierdzach północnej Mołdawii w systemie obrony pogranicza Rzeczypospolitej w latach 1692-1696".

Wszystkie omówione powyżej konferencje miały charakter krajowy. W jednej spośród tych, które odbyły się w Instytucie Nauk Historycznych WNHiS UKSW w roku akademickim 2015/2016, wzięli udział również przedstawiciele zagranicznych ośrodków naukowych. Miała ona miejsce w dniach 18-19 kwietnia 2016 r. i nosiła tytuł „Obchody Millenium na uchodźctwie – w pięćdziesiątą rocznicę". Patronat nad nią objęli m. in. marszałek senatu RP Stanisław Karczewski i prezes stowarzyszenia „Wspólnota polska" Longin Komołowski. Wzięło w niej udział dwudziestu sześciu prelegentów i ok. stu biernych słuchaczy. Celem konferencji było ukazanie, w jaki sposób tysiąclecie chrztu Polski było obchodzone przez naszych rodaków mieszkających wtedy na stałe za granicą, a także przedstawienie stosunku zagranicznych podmiotów do tego wydarzenia. Ten ostatni aspekt był poruszony zwłaszcza w wystąpieniu Joanny Metzger pt. „Obchody milenijne w świetle prasy francuskiej". Swoistym wprowadzeniem w tematykę obrad stał się z kolei referat prof. Jana Żaryna pt. „Obchody milenijne w świecie. Zarys nieznanych kart z dziejów Polski".

W omawianym okresie miały miejsce także trzy konferencje krajowe studencko-doktoranckie. Zostały one zorganizowane przez Koło Naukowe Studentów (od marca 2016 r. oficjalnie także Doktorantów) Historii UKSW. Pierwsza z nich odbyła się 18 listopada 2015 r. pt. „Warszawa na przestrzeni dziejów". Wzięło w niej udział jedenastu prelegentów i ok. dwudziestu biernych słuchaczy. Organizatorzy podzielili wystąpienia na trzy części. Pierwsza z nich dotyczyła Warszawy jako miejsca odbywania sejmów i sejmików w epoce nowożytnej, druga – życia w Warszawie na przestrzeni dziejów, trzecia natomiast – wizerunku Warszawy w kulturze. Na wyróżnienie zasługuje fakt, że po każdej części dyskusja była bardzo żywa, co świadczy o dużym zaangażowaniu słuchaczy. Największym zainteresowaniem cieszyły się wystąpienia: mgra Bartłomieja Offerczaka z UKSW pt. „Rozwój lokacji miejskiej Warszawy od XIII do XV wieku" i mgra Leszka Rysaka także reprezentującego nasz uniwersytet pt. „Warszawa we i po wrześniu 1939 roku. Miasto i jego mieszkańcy".

Druga konferencja miała miejsce dwa dni później i dotyczyła religii bliskiego wschodu do I tysiąclecia p.n.e. Wzięło w niej udział sześciu prelegentów i około dziesięciu biernych uczestników. Wystąpienia dotyczyły nie tylko politeistycznych religii starożytnego Egiptu i Mezopotamii, ale też judaizmu i zaratusztranizmu. Wśród tej pierwszej grupy należy wyróżnić wystąpienie Kacpra Szczęsnego pt. „Dusza według starożytnych Egipcjan", a wśród drugiej – referat mgr Justyny Slowińskiej pt. „Religia na usługach polityki? Etnogeneza starożytnego Izraela wobec starotestamentalnej koncepcji wybrania i przymierza".

Wśród zorganizowanych w Instytucie Nauk Historycznych konferencji nie mogło zabraknąć chociaż jednej poświęconej XIX stuleciu. Miała ona miejsce 10 maja 2016 r. pt. „Społeczeństwo i gospodarka na ziemiach polskich w XIX stuleciu". Wzięło w niej udział jedenastu prelegentów i około dziesięciu biernych słuchaczy. Tematyka wystąpień dotyczyła nie tylko zagadnień gospodarczych i społecznych XIX stulecia na ziemiach polskich. Wśród nich znalazł się także referat wygłoszony przez mgra Dawida Madziara z Uniwersytetu Śląskiego pt. „Pułkownicy księstwa warszawskiego", który był poświęcony ściśle wojskowym aspektom. Na szczególne wyróżnienie zasłużyło wystąpienie wygłoszone przez Alberta Pielaka z Uniwersytetu Warszawskiego pt. „Prawo prywatne na ziemiach polskich – różnice

konstrukcyjne", w którym autor przedstawił różnice dotyczące prawodawstwa we wszystkich trzech zaborach ze szczególnym uwzględnieniem własności prywatnej.

W Instytucie Nauk Historycznych odbyło się także pięć wykładów otwartych w ramach Studium Res Gestae, po których słuchacze mieli możliwość dyskusji i zadawania pytań prowadzącemu. W każdym z tych spotkań wzięło udział ok. dwudziestu osób. Odbyły się one w następujących terminach:

- 19 stycznia 2016 (wykład Wojciecha Kolarskiego pt. „Polityka historyczna Polski i jej znaczenie dla rozwoju współczesnego patriotyzmu")
- 17 lutego (wykład prof. dra hab. Czesława Grajewskiego pt. „Fundacja ksiąg liturgicznych Jana Łaskiego w świetle najnowszych badań")
- 15 marca (wykład dra hab. Krzysztofa Skwierczyńskiego pt. „Liber Gomorrhianus, czyli Piotra Damianiego walka o kościół")
- 20 kwietnia (wykład prof. dra hab. Wiesława Jana Wysockiego i prof. dra hab. Jana Żaryna pt. „Chrześcijaństwo w Polsce. Polska w świecie chrześcijańskim 966-2016")
- 17 maja (wykład prof. dra hab. Mariana Chachaja pt. „Studia zagraniczne i podróże edukacyjne w czasach staropolskich").

Studenci i pracownicy Instytutu Nauk Historycznych w należyty sposób uczcili też 1050 rocznicę chrztu Polski. Z tej okazji 12 maja 2016 r. miało miejsce wspólne czytanie kroniki Anonima zwanego Gallem. Wydarzenie to zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Studentów i Doktorantów Historii UKSW i władze Instytutu Nauk Historycznych. Lekturą zostały objęte wybrane fragmenty wszystkich ksiąg tego dzieła. Każdy chętny mógł nie tylko posłuchać jego części, ale też sam jedną z nich przeczytać. Przed lekturą każdej księgi wyznaczony pracownik naukowy (byli nimi: ks. prof. dr hab. Waldemar Graczyk, dr Patrycja Herod i dr Bartłomiej Dźwigała) wygłaszał stosowne wprowadzenie. Wszystkiemu towarzyszyła odpowiednia oprawa muzyczna. Część uczestników przebrała się też w adekwatne dla epoki stroje.

Podczas dłuższej przerwy między odczytami odbył się pokaz filmu Jakuba Makowskiego pt. „Rycerze Niepodległej". Ma on charakter pełnometrażowy i został zrealizowany przez młodzież. To autorska opowieść o losach trójki dawnych przyjaciół, byłych żołnierzy AK. Ma ona za zadanie podtrzymać pamięć o żołnierzach polskiego podziemia niepodległościowego. Po jego zakończeniu miały miejsce podziękowania dla twórców. Warto dodać, że reżyser tego filmu jest aktualnie studentem Instytutu Nauk Historycznych WNHiS UKSW. Zarówno w projekcji filmu jak i czytaniu kroniki Anonima zwanego Gallem wzięło udział ok. pięćdziesięciu osób.

W roku akademickim 2015/2016 miały miejsce również publiczne dyskusje o dwóch książkach. Pierwsza z nich odbyła się 23 lutego 2016 r. i dotyczyła pozycji Krzysztofa Wiśniewskiego pt. „Urząd marszałkowski koronny w bezkrólewiach XVII-XVIII wieku (1632-1736)". Publikacja ta przedstawia funkcjonowanie jednej z najważniejszych instytucji wykonawczych w dawnej Rzeczypospolitej – urzędu marszałkowskiego koronnego. W omawianym spotkaniu wzięło udział ok. trzydziestu osób, w tym wszyscy pracownicy i doktoranci katedry historii nowożytnej. Na początku autor dokonał wprowadzenia w sposób powstawania i treść swojego dzieła, a później był czas na zadawanie mu pytań oraz dyskusję. Jej uczestnicy zgodnie stwierdzili, że publikacja w sposób wyczerpujący omawia proces kształtowania się kompetencji urzędu marszałkowskiego w I Rzeczypospolitej, analizuje poszczególne perogratywy marszałkowskie oraz stara się wskazać faktyczne miejsce

i znaczenie marszałków w strukturze władzy w państwie. Warto dodać, że ustalenia autora wnoszą też wiele istotnych spostrzeżeń na temat funkcjonowania Rzeczypospolitej i jej organów w okresach panowania poszczególnych władców.

Druga dyskusja dotyczyła książki Przemysława Urbańczyka pt. „Zanim Polska została Polską". Miała ona miejsce 13 czerwca 2016 r. Została zorganizowana przez Instytut Nauk Historycznych WNHiS UKSW przy współpracy z Wydawnictwem Naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i z Instytutem Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk. Wzięli w niej udział: autor, ks. prof. dr hab. Waldemar Graczyk, dr Patrycja Herod i mgr Paweł Latoszek. Doszli oni do wniosku, że ta książka stara się przedstawić propozycję nowego spojrzenia na historyczne i przedhistoryczne początki Polski. Z drugiej – stanowi przetykany refleksjami archeologicznymi przegląd dotychczasowych teorii i poglądów. W spotkaniu tym wzięło udział około trzydziestu słuchaczy.

Dnia 7 czerwca miała jeszcze miejsce promocja nowego numeru „Saeculum Christianum". Był to numer XXII za rok 2015. W jego skład weszło dwadzieścia pięć artykułów naukowych, jeden komunikat, cztery sprawozdania i cztery recenzje. W trakcie spotkania było obecnych ok. trzydziestu osób, w tym większość autorów tekstów. Wyrazili oni nadzieję, że wydawanie czasopisma będzie z powodzeniem kontynuowane w przyszłości. Powinien to ułatwić fakt, że od tego roku „Saeculum Christianum" jest punktowane na liście Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co zostało podkreślone przed dyrektora instytutu – ks. prof. dra hab. Waldemara Graczyka.

Na zakończenie tego sprawozdania warto jeszcze wspomnieć o działalności studentów podczas ich dwóch dni, które miały miejsce 11 października 2015 r. i 12 maja 2016 r. Działające w Instytucie Nauk Historycznych Koło Naukowe w obydwu przypadkach wystawiło własne stoisko, którego celem była promocja tej organizacji, a także kierunku historia. Jego członkowie starali się to osiągnąć poprzez proponowanie przechodniom różnych zabaw związanych z historią: np. quizu wiedzy, dopasowywania obrazków do wydarzeń, a także możliwości obejrzenia zabytkowej broni z bliska. Dzięki temu udało się namówić część studentów historii do zaangażowania się w działalność Koła, a ponadto niektórzy z nich, którzy studiowali inne kierunki, wyrazili chęć zostania historykami.

Wszystkim tym, bez których powyższe imprezy nie mogłyby się odbyć, należą się bardzo duże podziękowania. Zarówno ilość, jak i jakość imprez naukowych, które odbyły się w Instytucie Historycznym WNHiS UKSW w roku akademickim 2015/2016, można ocenić jako bardzo dobrą. Pozostaje mieć nadzieję, że w przyszłym roku poziom powyższych wskaźników nie ulegnie zmianie na gorsze.